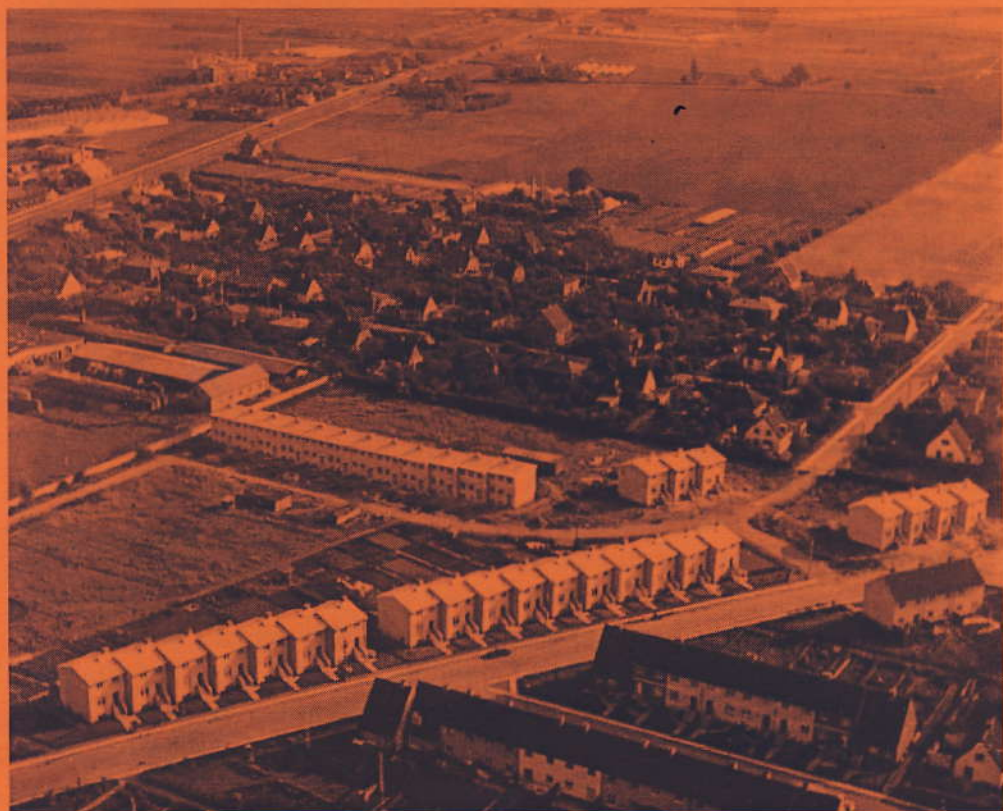

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

OTTO KNUDSEN FORTÆLLER

Erindringer fra Løjtegårds kvarteret

Nr. 9 – Oktober 2002

Tårnby Kommune - Lokallhistorisk Samling

Forsideillustration:

Et luftfoto af Otto Knudsens barndomskvarter, dog fotograferet ca. 30 år senere, omkring 1957. I forgrunden ses rækkehusene ved Droningborgvej, der går mellem Højskole Alle og Løjtegårdsvej. Den buede vej er Ryslinge Alle. Øverst til venstre i fotografiet ses Amager Landevej.

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommune - Lokalthistorisk Samling
Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen
Layout: Vicky Bonde

OTTO KNUDSEN

FORTÆLLER OM SIN TIDLIGE BARNDOM

Otto Knudsen har afleveret dele af sine barndomserindringer til lokalhistorisk samling. Vi syntes de fortjente at komme ud til en bredere læserkreds og bringer derfor nogle uddrag.

Otto Knudsen blev født i 1924 i Sundbyøster i Lybækgade der dengang hed Fischersgade.

HØJSKOLE ALLÉ

Da farfar døde, det må have været en gang mellem 1925 og 28, besluttede farmor og far (mor har nu sikkert også haft et ord med at sige, det ville have lignet familien dårligt, om ikke hun havde) at der skulle bygges et hus, hvor vi kunne bo i stueetagen og farmor kunne have førstesalen. Hvordan de enkelte forhandlinger er foregået, skal jeg ikke kunne sige, men jeg husker resultatet: der blev bygget på Højskole Allé 41 i Tårnby.

For mig står det, som om far

gjorde hele arbejdet, men der har jo nok været et par fagfolk indblandet. Tydeligst husker jeg fornøjelsen ved at se far og onkel Hans Christian blande cement på en flage af træ. Cement fra en pose eller sæk anbragt i en oval vold på denne flage, og så en portion vand ind i midten, hvorefter de skovlede det tørre pulver ind i vandet, hvor det blev til en vælling, der så også skulle skovles frem og tilbage et vist antal gange. Lidt svagere i erindringen står brøndgraverens arbejde med at skaffe drikkevand fra udgravningen midt på gårdspladsen. Egentlig husker jeg kun min forundring over den talje, der var ophængt i et trebenet stativ af svært tømmer og især den lyd, der kom fra kæden, når han trak i den for at løfte brøndringene.

Huset lå - og ligger - hvor Dronningborg Allé, Lyngborgvej og Højskole Allé mødes og dengang dannede en åben plads. Vort hus var det yderste, marken vest for os var endnu ikke udstykket, og langs den sydlige kant af vor

grund, hvor der nu er et parkliggende område, var der også mark, hvor man kunne være heldig at opleve bonden gå og så korn med hånden eller senere på året pløje og harve med heste. Lidt gartnerarbejde fik jeg også snuset til, for far plantede ligusterhæk omkring hele haven og anlagde en lille græsplæne på østsiden af huset. Den græsplæne skaffede forresten en del bryderi, for græsset groede åbentbart bedre end ventet, så far måtte klippe det med mors skræddersaks indtil vi fik købt en hæksaks, der så måtte gøre det ud

for plæneklipper i den første tid.

For mig var dette næsten som en lille verden for sig selv. Jeg var vel omkring 4-5 år og havde endnu ikke andre pligter end at opføre mig, så andre kunne være her, ingen skolegang, jeg kunne nyde livet og lege lærdommen ind i hovedet.

I den fjernere udkant af billedet stod fars arbejdsløshed, men jeg tror ikke, at jeg gjorde mig rigtig klart, hvad dette begreb betød. Hver dag måtte han cykle ind til fagforeningens kontor på Frederiksberg for at få stemplet i bogen,

"Præstekæret" i Tårnby overfor kirken var legeplads for byens børn. Foto 1931.

der gav ham ret til arbejdsløshedsunderstøttelse, og der var også noget med, at mor havde arbejdet med rengøring og billetsalg på badeanstalterne ved Langebro og i Gasværkshavnen, sommetider både formiddag og eftermiddag, men jeg husker ikke rigtigt, om disse to ting var sideløbende eller ej.

ARBEJDSLØSHED

Arbejdsløsheden i 30'erne mindes jeg ikke som en streng tid, naturligtvis var den det, men enten var jeg for lille til at registrere det, eller også var far og mor dygtige til at skjule det for mig. Trods alt sidder der dog nogle stemninger af nedslåethed i mig fra den tid.

Bl.a. husker jeg, at far en overgang havde et job som agent og inkassator for Dansk Folkeforsikringsanstalt. Det var noget med, at chatollet, som far for resten selv havde lavet, var fyldt med stempler og kvitteringsmærker og meget andet, men så vidt jeg opfattede det, var far for god af sig til at trumfe igennem, at folk skulle betale deres forsikringspræmier, når han kom for at opkræve dem (han vidste jo fra sig

selv, hvor svært, det kunne være at skaffe pengene), så han opgav det arbejde efter en tid.

Det var altså for far og mor en vanskelig tid, og jeg husker lettelsen og glæden, da far kom hjem en dag og fortalte, at han havde fået arbejde igen efter tretten måneders arbejdsløshed.

LIM OG LEGETØJ

For mit eget vedkommende gik tiden som den skulle for en dreng på 5-6-7 år. Jeg legede, læste, tegnede, fantaserede og havde det egentlig dejligt. En af de store begivenheder i tilværelsen var, når Familie Journalen bragte et udklipskarton, som man kunne bygge huse, borge og slotte af. Så flød spisebordet under petroleumslampen med sakse, karton og lim i forskellige udformninger. Til at begynde med fik jeg kun lov til at bruge mel, der var udrørt i vand, men det bandt nu ikke så godt, og det var en anspændelse for tålmodigheden at holde sammen på stykkerne, mens limen tørrede. Så var det meget bedre, da fiskelimen gjorde sit indtog, selv om den havde en kedelig tendens til også at klistre fingrene sammen. Når det hele gik så lang-

somt, kunne det ikke undgås, at der måtte ryddes op i stumperne, og så hændte det af og til, at et tårn eller et tag kom med i kakkelovnen, og der stod så bygningsværket og sladrede om miseren. Helt godt blev kartonbyggeriet ikke, før Danalimen kom frem, for den tørrede så hurtigt, at der ikke blev ophobninger af flade stykker, der kunne mistolkes som affald. Hvis der ikke skulle bygges slotte, var der alligevel stof i ugebladene; "Willy på eventyr", "Knold og Tot" og andre serier. Fikserbilleder og labyrinter på "Dr. X's" side kunne også holde mig fanget og endelig var der et par simple bøger og mors oplæsning eller klaverspil, som varetog den kulturelle side af min udvikling. Og så var der jo masser af ting, der skulle passes om dagen.

BARNDOMSHJEMMET

Men for at man skal kunne vurdere mulighederne, må jeg nok fortælle lidt mere om huset og dets omgivelser. Som jeg fortalte før, lå huset i udkanten af en plads, hvor flere veje mødtes. Det var lidt af en verden for sig, og egentlig var det vist først, da

jeg begyndte at gå i skole, at jeg blev klar over, at der var en verden uden for Verona. Det var et to-etages hus med en ejendommeligt, stjerneformet tømmerkonstruktion i gavlen og en støbt cementtrappe op til entredøren, som var sat sammen af brædder i et rudeformet mønster, og gad vidst om der ikke også var en lille rude i den øverste del?

Når man gik ind i entreen, var det første man lagde mærke til, den stolpe, der dannede afslutningen på trappen op til farmors lejlighed. Det var et stykke kraftigt tømmer, som mors bror Robert, der både var møbelsnedker og lidt af en kunstner, havde skåret ud, så det endte i en form, nærmest som et lukket tulipan- eller lotusblomst.

På venstre hånd var der en dør ind til stuen, der var møbleret med ting, som far havde lavet: To lænestole, et spisebord med fire stole, som han dog ikke var mester for, og det førnævnte chartol. Desuden var der et klaver med en klaverbænk, som morfar, der var snedker, havde lavet og et blomsterbord, som også var hans værk. Ved siden af denne node "dime", stod der en kurvestol med rund ryg, og der

har Daks og jeg tilbragt mange stunder sammen, når vi ikke havde andet at lave end at vente på, at mor eller far kom hjem.

Ved siden af klaveret var der en dør ind til fars og mors soveværelse, der kun er møbleret med en seng, en servante med marmorplads og en kommode. Mellem denne dør og en dør ud til køkkenet stod kakkelovnen, og midt i stuen stod spisebordet under petroleumshængelampen. Henne under nordvinduet stod en lav bogreol, hvor man foruden bøger fandt radioen med dens forskellige strømforsyninger.

Lad os lige vende tilbage til entreen, for skråt overfor døren ind til stuen var trappen ned til kælderen. Det var ikke just forbudt at gå derned, men det lå næsten i luften, at der gik man kun, hvis man var sammen med en voksen, for det var noget med, at man kunne falde ned og slå sig slemt. Jeg tror egentlig ikke, at der var ret meget i den kælder, for den havde en tilbøjelighed til at blive fyldt med vand i regnperioder, så far monterede en, hvad vi i dag kalder "gammeldags" gårdpumpe, derne, så kælderen kunne tømmes for vand. Det var forresten der, jeg for første gang gik i andet end

vandpytter med mine gummistøvler og til fars overraskelse i min sproglige uformåenhed konstatere, at de var "dejligt utætte".

Hvis man ikke skulle i kælderen, kunne man gå lige frem og ind i køkkenet. På venstre hånd havde man så endnu en dør til stuen og på højre køkkenbordet og vasken. Ved vasken var der en vandpumpe med et tykt træhåndtag, for der var ikke indlagt hverken vand eller elektricitet i huset, vandet måtte pumpes op med håndkraft fra brønden, der var gravet ude på gårdspladsen. Under køkkenbordet var der skabe med skydedøre, og bag en af dem havde mor sine gryder og grydelåg. Det var alle tiders legetøj, hvis man kunne få lov til at låne et grydelåg som rat og med dets hjælp genopleve busturen ad Englandsvej fra Amagerbrogade, jeg huskede de fleste stoppesteder og gearskifter på hele ruten. Før enden af køkkenbordet var der så en dør, der førte ud til en trappe ned til gården, hvor der var et træskur, som indeholdt et lokum med spand samt en mindre afdeling med fars værktøj.

Men det bedste ved køkkenet var den dør, som var mellem det zinkbeklædte bord, hvor primusapparaterne stod og døren ud til går-

den, for her var nemlig mit eget værelse. Det var ikke stort, måske 5-6 kvadratmeter, og egentlig husker jeg ikke ret meget mere af indretningen end sengen, der stod til venstre for døren, et stort hjørneskab i det diametralt modsatte hjørne, og en udsavet negerdreng med turban på hovedet og som i sine fremstrakte hænder holdt en rund bakke, hvor man kunne stille sit glas eller askebæger. Det var en fødselsdagsgave til mig fra mors far, som havde tegningen fra Familie Journalen. Værelset var spartansk - men det var mit eget!

FARMORS RADIO

Farmors lejlighed var ikke helt så stor som vores, for den var jo indrettet i tagetagen og havde skrå vægge. Fra trappen kom man ind i et lille køkken, hun havde heller ikke hverken vand eller elektricitet, jeg kan dog ikke erindre, at jeg nogensinde har set hende eller andre bære vand op. Der var et lille bord, hvor primussen stod, og hvor hun lavede sin mad. Jeg har jo nok oplevet adskillige af hendes måltider, men jeg husker kun et: Kogt makaroni uden tilsætning af nogen art; lugten og smagen sidder endnu i munden på mig.

Hendes stue domineredes af et rundt bord med en krystalskål og af et taffelklaver, der trængte til at blive stemt. Grunden til, at jeg nævner krystalskålen er, at hun havde et radioapparat, et af dem med en blyglanskrystal og en føletråd, der sommetider skulle flyttes til et andet sted, hvis stuetemperaturen havde ændret sig for meget. Lyden kom fra et sæt hovedtelefoner, og hvis man var meget stille, kunne man lægge telefonerne ned i skålen og køre musikken direkte ud i stuen. Oplæsning og drengetime var det imidlertid bedst at høre med telefonerne på.

Far og onkel Hans Christian lavede i øvrigt selv disse krystalapparater. Ledningerne var temmelig tykke, uisolerede kobbertråde, så der krævedes en vis størrelse af kasserne for at holde ledningerne skilt fra hinanden. Og der sugede jeg for første gang viden til mig om at bukke ledninger og om at lodde forbindelserne sammen. Loddekolben blev holdt varm på et primusapparat fra køkkenet, der var hentet ind på spisebordet, og jeg skulle passe meget på ikke at skubbe til bordet, så kolben faldt ned. Inden tinnets kom på kolben, skulle den renses på en salmiaksten, det kradsede godt i næsen,

hvis man fik den for langt frem, når det skete. Så var det en meget bedre lugt, der kom, når der skulle bores huller i ebonitforpladerne til telefonbøsningerne og knapperne, så det var praktisk og samtidig så pænt og ordentligt ud.

NABOERNE

Prøv nu at stille jer, så I har Højskole Allé 41 i ryggen og drej jer "medsols". På venstre hånd ser I så familien Halsteins hus, en hvid villa. Den var noget distingveret, og jeg ved ikke noget som helst om familien udover, at jeg en gang imellem legede med sønnen, der var nogenlunde jævnaldrende med mig. Deres nabo, familien Olsen, var ikke slet så distingveret, nærmest meget jævne og deres adresse må have været Lyngborgvej et eller andet. Der skete meget spændende der, f. eks. havde de engang et læs ølkasser - dem af træ og som kunne rumme 50 flasker - dem fik vi lov til at splitte ad, og så kunne vi bygge sørøverskibe af dem. Sønnen, jeg tror han hed John, havde også et filmapparat, desværre var batteriet til lampen ofte udbrændt, men hvis det fik en tur på kakkelovnen et par minutter, og

hvis man drejede hurtigt nok på fremføringshåndtaget, så kunne det give tilstrækkeligt lys til, at man kunne nå at se en film på to minutter færdig, inden pæren sank ned til en helt uantagelig lysstyrke.

Længere nede af Lyngborgvej boede bageren på et hjørne. Hos ham fik vi det meste af vores brød, men desværre skete det en gang, at han fik malet sin butik, og så smagte alt hans brød af malingen! (Forurening og miljøkrav? Nej - vi ventede bare et par dage, før vi købte brød der igen).

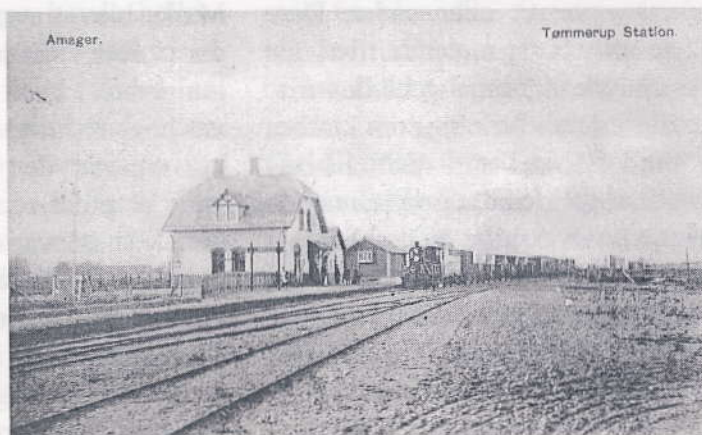
Næsten midtvejs mellem Højskole Allé og Løjtegårdsvej boede købmand Ingdam. Jeg gik forresten i 1. klasse med købmandens yngst søn, Bent, der senere nedsatte sig som elektroinstallatør på Tårnbyvej. Hans storebror, Mark, blev travtræner. Hos Ingdam købte vi næsten alle vore kolonialvarer bl.a. petroleum, der var meget tung at bære hjem i kurven, når der samtidig skulle være et pund mel og noget sukker. Men så var der heldigvis et ophold ved bagerens udstilingsvindue, der bugnede af de herligste marengs og "Højriiskager", for netop i de dage havde flyveren Højriis udført en eller anden

flyvebedrift, jeg husker ikke mere, om han fløj helt til Rom, men Højriiskagerne husker jeg: De var bløde kokosmakroner, trykket sammen i en aflang, trekantet facon og somme tider med chokolade i den ene ende.

Det var så Lyngborgvej, de fleste af de øvrige huse var for mig bare huse, som nogle mennesker boede i, uden at jeg lagde mærke til dem, ja, det vil sige, der var selvfølgelig mureren - hed han Blomgren eller sådan noget - han kunne været ret skrap, hvis man gik på hans nyrevne fortov, så man gik helst på fortovet modsat hans grund, men det passede udmærket, for det var jo på den side, både købmanden og bageren boede. Når jeg tænker efter, tror jeg faktisk aldrig, jeg har gået på hans side af Lyngborgvej.

Den ende af Højskole Allé, der begyndte ved Amager Landevej, kom jeg ikke ret meget i. På højre side, nærmest pladsen, lå der en hvidkalket villa med sortglaserede tagsten. Det var familien Jensen, der boede i stueetagen, han var chauffør for OMA-margarine og gik i uniform og med sorte lædergamacher, det var ret imponerende, ovenikøbet kom han af og til kørende hjem i sin lastbil. De havde to døtre, den yngste hed Lilian, var vel godt et år yngre end jeg, og hende legede jeg meget med, faktisk var det meningen, at vi ville giftes, men familien flyttede, så det blev aldrig til noget.

På førstesalen boede en tid familien Wærgmann, som havde en søn, der hed Bent, ham mødte jeg mange år senere i præparandklassen på Blaagaards Seminarium.

*Tømmerup Station
fotograferet året efter
Amagerbanens
indvielse.
Foto: 1908.*

Lidt længere op mod landevejen lå på venstre side en lille købmandshandel, der duftede livsagligt af salmiakpastiller, spejderhagl og andet rart, og Højskole Allé var spærret med en bom ud for den forretning. Når køretøjerne passerede, skulle man ind for at få nøglen til hængelåsen, og samtidig skulle der vel betales for bruges af vejen. Den var forresten meget irriterende, for den var vendt sådan, at den skarpe kant var opad, så man ikke kunne hverken sidde eller hænge på den.

Det var sådan set den "daglige" del af verden, selvfølgelig var jeg godt klar over, at der fandtes noget længere væk, jeg kunne jo selv se fra mit vindue, at der lå en stor bygning langt borte på den anden side af marken, jeg fik at vide, at det var Tømmerup Skole, og jeg kunne også høre Amagerbanens tog, når de fløjtede ved Tømmerup Station ovre ved tagpapfabrikken, og endelig må jeg ikke glemme Backgiesen, der sommetider passerede vort hus med sin lille hestevogn, der var trukket af et par små islændere; hvor han kom fra, og hvor han skulle hen, gik jeg aldrig op i, det var langt uden for min sfære, han kom bare forbi. På bestemte uge-

dage fik vi besøg af en bager med en lille varevogn, han hed Löwe, og når han åbnede bagdøren i vognen stod der en em af friskbagt brød ud imod en. Jeg tror, vi mest købte det grove brød hos ham, men han havde også nogle dejlige sukkerkringler, som jeg af og til kunne lokke mor til at købe.

Det var en ret lille, afgrænset verden, jeg færdedes i, men den var stor nok til mig, og mine forældre sørgede for, at skaffe mig indtryk fra "omverdenen" ved at tage mig med til forskellige begivenheder, jeg har f.eks. prøvet glidebanerne på det tilfrosne Præstekær overfor kirken og set amagerkonerne i deres søndagskirketøj, været til basar i præstegården og med Amagerbanen fra den nuværende Christmas Møllers Plads i Sundby til Dragør, hvor jeg så gæssene vandre på engene ved Dragørfortet. Jeg har nok været lidt ældre, da vi med turistdamperen fra København sejlede til anløbsbroen ved Bellevue, og en anden dag i den anden retning fra Langebro via Sydhavnen til Trylleskoven ved Køge Bugt.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk

Klik på **Lokalhistorisk Samling**

Vi har publikumsmaskine med adgang til internettet og mange slægtsforskerlinks.

Åbningstider:

Mandag	16.00 - 20.00
Tirsdag	12.00 - 16.00
Fredag	12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen

"Midt på Amager"

&

"KASTRUP GLAS"

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00